

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ให้ความรู้เพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล: การศึกษาประสิทธิภาพ ความรู้ และความพึงพอใจของผู้ป่วย

Development of an Educational Video Media for Patient Fall Prevention in Hospitals: A Study on its Efficiency, Knowledge, and Satisfaction

อุมาพร จำปาไหล พย.ม. (การบริหารทางการพยาบาล)	Umaporn Jumpalai M.N.S. (Nursing Administration)
วรญา เนตวิจิตร พย.ม. (การบริหารทางการพยาบาล)	Woraya Netwijit M.N.S. (Nursing Administration)
ศิริวรรณ กันธรรม พย.บ. (พยาบาลศาสตร์)	Siriwan Kuntam B.N.S. (Nursing Science)
เจนจิรา สมโน พย.บ. (พยาบาลศาสตร์)	Jenjira Somno B.N.S. (Nursing Science)
วีรพงษ์ ธนวงศ์อุดม พย.บ. (พยาบาลศาสตร์)	Weerapong Tanawong-Udom B.N.S. (Nursing Science)
กาญจนา จันทร์ปัญญา พย.ม. (การพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อและการควบคุมการติดเชื้อ)	Kanjana Junpanya M.N.S. (Nursing Care for Patient with Infectious Disease and Infection Control)
อุทัยวรรณ หุตะโชค ศษ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ)	Utaiwan Hutachok M.Ed. (Health Promotion)

ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Nursing Department, Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital, Chiang Mai University

Received: Apr 25, 2025

Revised: Sep 23, 2025

Accepted: Dec 14, 2025

บทคัดย่อ

การพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาลเป็นเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่พบบ่อยและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การวิจัยเชิงพัฒนานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล ศึกษาความพึงพอใจของผู้ป่วย และเปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องการป้องกันการพลัดตกหกล้มก่อนและหลังดูสื่อวีดิทัศน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยนรีเวชกรรม อายุรกรรม ศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์ และศัลยกรรมทั่วไป โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จำนวน 112 คน ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และได้รับการรักษาระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม ถึง 15 ธันวาคม 2566 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบวัดความรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิลคอกซัน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความรู้ของผู้ป่วยก่อนดูสื่อวีดิทัศน์มีค่ามัธยฐาน 9.00 คะแนน (IQR 8.00-9.00) และหลังดูสื่อวีดิทัศน์มีค่ามัธยฐาน 10.00 คะแนน (IQR 9.00-10.00) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.58 (S.D.=0.43) คิดเป็นร้อยละ 60.18 ประกอบด้วย ด้านวิธีการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ย 4.45 (S.D.=0.54) ด้านการนำเสนอเนื้อหา มีคะแนนเฉลี่ย 4.64 (S.D.=0.47) ด้านตัวอักษรและภาพ มีคะแนนเฉลี่ย 4.60 (S.D.=0.47) และด้านเสียง มีคะแนนเฉลี่ย 4.58 (S.D.=0.49) คิดเป็นร้อยละ 50, 66.07, 61.61 และ 59.38 ตามลำดับ ดังนั้นสื่อวีดิทัศน์สามารถเพิ่มความรู้แก่ผู้ป่วยในโรงพยาบาลได้ จึงควรเผยแพร่เพื่อใช้เป็นสื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการลดความเสี่ยงและเพิ่มความปลอดภัยในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วย

คำสำคัญ: สื่อวีดิทัศน์, ความรู้, การพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล

ABSTRACT

Falls in hospitals are common and increasing adverse events. This developmental research aimed to develop an educational video media for prevent falls in hospitals, study patient satisfaction, and compare knowledge scores about fall prevention before and after learning. The sample consisted of 112 patients admitted to the gynecological, internal medicine, orthopedic, and general surgery wards at Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital, aged 18 years and over, and admitted between October 1 and December 15, 2023, selected by purposive sampling. Data were collected using a general information questionnaire, a knowledge test, and a media satisfaction questionnaire. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, and Wilcoxon t-tests. The results of the research found that: The median knowledge score of the patients before watching the video was 9.00 (IQR 8.00-9.00) and the median knowledge score after watching the video was 10.00 (IQR 9.00-10.00). The increase was statistically significant ($p<0.05$). Overall satisfaction was highest, with an average score of 4.58 (S.D.=0.43), corresponding to 60.18%. This included presentation methods with an average score of 4.45 (S.D.=0.54), content presentation with an average score of 4.64 (S.D.=0.47), text and images with an average score of 4.60 (S.D.=0.47), and audio with an average score of 4.58 (S.D.=0.49), amounts to 50%, 66.07%, 61.61%, and 59.38%, respectively. In conclusion, the video media is effective in enhancing knowledge among hospitalized patients. Therefore, it is recommended for dissemination as a supportive tool to foster cooperation in reducing risk and improving patient safety practices for fall prevention.

Key words: Video media, Knowledge, Hospital falls

บทนำ

การพลัดตกหกล้ม เป็นหนึ่งในเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่พบบ่อยเป็นอันดับสองของประชากรทั่วโลก ซึ่งก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรืออันตรายถึงแก่ชีวิตได้จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลกพบว่า ในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตจากการหกล้มทั่วโลกประมาณ 684,000 คน ดังนั้นจึงได้กำหนดให้การป้องกันการพลัดตกหกล้มเป็นหนึ่งในเป้าหมายความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วย (World Health Organization, 2021)

การพลัดตกหกล้มส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุในประเทศไทย ซึ่งพบว่า 1 ใน 3 ของผู้สูงอายุหกล้มทุกปี หรือปีละ 4 ล้านคน ซึ่งร้อยละ 20 ของผู้หกล้มเกิดการบาดเจ็บ โดยมีการบาดเจ็บที่ต้องเข้ารักษา 71,035 ราย และมีผู้เสียชีวิตสูงถึงปีละ 1,472 ราย ภาระค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องจ่ายในการดูแลรวมประมาณ 2,600 ล้านบาท (กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค, 2565) ผลจากการหกล้มทำให้คุณภาพชีวิตลดลงจากความพิการ ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้หรือต้องพึ่งพาผู้อื่น

และอัตราการเสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นตามอายุ (Khalaf & Değer, 2023) สอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่า การหกล้มเป็นสาเหตุหลักของการสูญเสียความสามารถในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และการลดลงของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (Adam *et al.*, 2024) นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการระงับเศรษฐกิจต่อระบบสุขภาพเช่นเดียวกับในต่างประเทศที่พบค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยหกล้มสูงมาก (Haddad *et al.*, 2024)

การดูแลป้องกันการพลัดตกหกล้มถือว่าเป็นความท้าทายต่อคุณภาพการดูแลทางการแพทย์อย่างมาก ซึ่งพบการรายงานการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วยในโรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2565-2566 หอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย หน่วยบริการตติยภูมิระดับสูงแห่งหนึ่ง พบอุบัติการณ์พลัดตกหกล้ม 0.37, 0.47 ครั้ง/1000 วันนอน ตามลำดับ (ดารณีนุชปัญญิตานนท์ และณัฐนิชา วงศ์ใหญ่, 2566) โดยชมรมเครือข่ายพัฒนาทางการแพทย์ ได้กำหนดเป้าหมายอัตราการพลัดตกหกล้มไว้ต่ำกว่า 0.20 ครั้ง/1,000 วันนอน (เครือข่ายโรงพยาบาลกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2564) สำหรับสถิติการพลัดตกหกล้ม 3 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2564 งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ พบการพลัดตกหกล้ม 0.15, 0.18, 0.55 ครั้ง/1000 วันนอน ตามลำดับ (งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป, 2565) จากการวิเคราะห์หาสาเหตุพบว่า ขาดสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกันการพลัดตกหกล้มสำหรับผู้ป่วยและญาติ

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วย โดยเฉพาะในการป้องกันการพลัดตกหกล้ม เนื่องจากคุณสมบัติที่สามารถผสมผสานภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง ตัวอักษร และเสียงประกอบได้อย่างลงตัว ทำให้ผู้ป่วยเข้าใจ

เนื้อหาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ (Morgado *et al.*, 2024) นอกจากนี้สื่อยังมีความได้เปรียบด้านการเข้าถึงและนำเสนอเนื้อหาที่ได้มาตรฐานผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งช่วยให้ผู้ป่วยเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น (Tuong *et al.*, 2014) การพัฒนาสื่อสำหรับผู้ป่วยจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ของ Knowles *et al.* (2015) ที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการแก้ปัญหา สื่อวีดิทัศน์ตอบสนองหลักการนี้ได้ผ่านการนำเสนอสถานการณ์จริงและการสาธิตวิธีปฏิบัติที่ผู้ป่วยสามารถนำไปใช้ได้ทันที รวมถึงการออกแบบตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบมัลติมีเดียของ Mayer (2014) ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจดจำของผู้เรียน แม้ว่าจะมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากต่างประเทศที่ชี้ว่าสื่อดิจิทัลช่วยลดอัตราการหกล้มของผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญ (Gervasi *et al.*, 2025; Zere, 2025) แต่การศึกษาในประเทศไทยยังจำกัดอยู่เพียงการใช้สื่อออนไลน์ในบริบทของชุมชน (Lektip *et al.*, 2025) ทำให้ยังขาดหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ในการป้องกันการพลัดตกหกล้มในบริบทโรงพยาบาล

ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาลขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตัว ข้อควรระวัง อันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล สื่อวีดิทัศน์ที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นสื่อการสอนแบบทางเดียว (One-way communication) ที่มุ่งเน้นการให้ข้อมูลความรู้ และคำแนะนำเชิงปฏิบัติแก่ผู้ป่วย เพื่อเป็นประโยชน์ในการป้องกันการพลัดตกหกล้ม และส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้ป่วยต่อไป ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล และประเมินประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งหมายถึง

การเปรียบเทียบคะแนนความรู้ของผู้ป่วยก่อนและหลังดูสื่อวีดิทัศน์ รวมถึงการศึกษาความพึงพอใจของผู้ป่วยที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์นี้

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทการปฏิบัติงานจริง (Richey & Klein, 2014) และพัฒนาสื่อให้เป็นระบบและมีคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาตามแบบจำลอง ADDIE Model (Piskurich, 2015) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม ถึง 15 ธันวาคม 2566

ประชากร คือ ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยของงานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม ถึง 15 ธันวาคม พ.ศ. 2566 จำนวน 1,030 คน (งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยของงานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ประกอบด้วย ผู้ป่วยนรีเวชกรรม อายุรกรรม ศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์ และศัลยกรรมทั่วไป คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามขั้นตอนของการพัฒนาสื่อ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) รวมจำนวน 112 คน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

- 1) กลุ่มตัวอย่างทดสอบแบบเดี่ยว (1:1) จำนวน 2 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างทดสอบแบบกลุ่ม (1:10) จำนวน 10 คน
- 3) กลุ่มตัวอย่างทดสอบภาคสนาม (1:100) จำนวน 100 คน

เกณฑ์การคัดเข้า คือ มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป สามารถฟัง อ่าน เขียน สื่อสารภาษาไทยได้ และยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เกณฑ์การคัดออก คือ มีปัญหาด้านการรับรู้ การมองเห็น และการได้ยิน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. เครื่องมือในการดำเนินการศึกษา คือ สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และบันทึกไว้ 3 รูปแบบ คือ 1) จัดเก็บไว้ในระบบคลาวด์ (Cloud storage) 2) จัดเก็บในสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) และ 3) จัดเก็บข้อมูลในอุปกรณ์ชนิดยูเอสบีแฟลชไดรฟ์ (USB flash drive) เพื่อให้ง่าย สะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูลสื่อการสอนของผู้ป่วย โดยมีข้อควรปฏิบัติขณะพักรักษาตัวในโรงพยาบาลเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้ม นำเสนอทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว เป็นการจำลองสถานการณ์ในหอผู้ป่วย มีพยาบาลเป็นผู้บรรยายเนื้อหาและสาธิตวิธีการปฏิบัติตัว และมีอักษรบรรยายประกอบภาพกราฟิก รายละเอียดดังนี้ 1) ผลกระทบจากการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล 3) ข้อควรปฏิบัติขณะพักรักษาตัวในโรงพยาบาล เพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้ม 4) สถานการณ์ตัวอย่าง 2 สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ความยาวสื่อ 10 นาที 35 วินาที ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล

2. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทการรักษาของผู้ป่วย ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล จำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นเลือกตอบ 2 ตัวเลือก ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน เกณฑ์การแปลผลคะแนนความรู้ (Bloom *et al.*, 1971) คือ ร้อยละ 80 ขึ้นไป (8-10 คะแนน) หมายถึง มีความรู้ระดับสูง ร้อยละ 60-79.99 (6-7 คะแนน) มีความรู้ระดับปานกลาง ต่ำกว่าร้อยละ 60 (0-5 คะแนน) มีความรู้ระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล จำนวน 10 ข้อ รวม 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิธีการนำเสนอ ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ 3 ด้านตัวอักษรและภาพ และด้านเสียง มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด การแปลผลคะแนนความพึงพอใจ คือ คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 มีความพึงพอใจระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 มีความพึงพอใจระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 มีความพึงพอใจระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด (รัตนศิริ ทาโต, 2561)

การตรวจสอบเครื่องมือ

แบบประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย พยาบาลที่มี

ความเชี่ยวชาญด้านพัฒนาคุณภาพ 1 ท่าน พยาบาลปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง 1 ท่าน ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบและจัดทำสื่อ 1 ท่าน โดยประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

แบบทดสอบความรู้การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย พยาบาลชำนาญการด้านพัฒนาคุณภาพ 1 ท่าน พยาบาลปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง 1 ท่าน อาจารย์พยาบาล 1 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 1.00 ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Kuder-Richardson 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการพัฒนาสื่อ โดยใช้แบบจำลอง ADDIE Model (Piskurich, 2015) ร่วมกับวิธีการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 4 ระยะ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ป่วย โดยสำรวจความคิดเห็นของผู้ป่วยที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการสนทนุศึกษาและความต้องการด้านสื่อการสอน โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาสื่อวีดิทัศน์

2. ขั้นการออกแบบ (Design) พัฒนาเนื้อหาและการออกแบบสื่อ รวมถึงการวัดประเมินผล โดยทบทวนจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำบท

วีดิทัศน์ ได้แก่ แนวทางปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก เรื่อง การป้องกันการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วยในโรงพยาบาล (ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, 2565) แนวทางปฏิบัติทางคลินิกป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุของชมรมผู้สูงอายุอเมริกาและอังกฤษ (Panel on Prevention of Falls in Older Persons, American Geriatrics Society and British Geriatrics Society, 2011) แนวทางการป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล (Oliver *et al.*, 2010; Spoelstra *et al.*, 2012) จากนั้นนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาการ จำนวน 3 ท่าน เพื่อรับข้อเสนอแนะ นำมาแก้ไข และทำการผลิตสื่อ

3. ขั้นการพัฒนา (Development) ผู้วิจัยนำสื่อวีดิทัศน์ที่ปรับปรุงมาทดลองตามขั้นตอนของการพัฒนาสื่อ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) โดยนำสื่อไปทดลองใช้กับผู้ป่วย จำนวน 112 คน โดยครั้งที่ 1 เป็นการทดสอบแบบเดี่ยว (1:1) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จำนวน 2 คน มีการสังเกตสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหลังจากการชมสื่อ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุงสื่อและทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบแบบเดี่ยว เป็นครั้งที่ 2 การทดสอบแบบกลุ่ม (1:10) โดยนำสื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน

ระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ โดยศึกษาเปรียบเทียบความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ และประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วยที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์

4. ขั้นการนำไปใช้ (Implementation)

ผู้วิจัยนำสื่อวีดิทัศน์หลังได้รับการพัฒนาไปใช้กับผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยของงานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป ภายใน 12 ชั่วโมงหลังจากรับใหม่หรือรับย้าย ทำการทดสอบภาคสนาม (1:100)

(ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) โดยนำสื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ดังนี้ ผู้ป่วยนรีเวชกรรม จำนวน 18 คน ผู้ป่วยอายุรกรรม จำนวน 8 คน ผู้ป่วยศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์ จำนวน 14 คน ผู้ป่วยศัลยกรรม จำนวน 60 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างในทดสอบแบบเดี่ยว และการทดสอบแบบกลุ่ม โดยให้ผู้ผู้ป่วยทำแบบทดสอบความรู้ก่อนเรียน ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ผู้ป่วยสามารถเลือกรับชมสื่อผ่าน 3 ช่องทาง ได้แก่ 1) ระบบคลาวด์ผ่านโทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ตส่วนตัว เหมาะสำหรับผู้ป่วยที่คุ้นเคยเทคโนโลยี 2) สื่อสังคมออนไลน์ (YouTube) เหมาะสำหรับผู้ป่วยวัยกลางคน และ 3) ยูเอสบีแฟลชไดรฟ์เชื่อมต่อกับโทรทัศน์ในห้องผู้ป่วย เหมาะสำหรับผู้ป่วยสูงอายุหรือไม่คุ้นเคยเทคโนโลยี ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ป่วย โดยพยาบาลเป็นผู้คอยช่วยเหลือในการเข้ารับชมสื่อ ผู้ป่วยสามารถดูสื่อวีดิทัศน์ซ้ำได้หลายรอบ จนมั่นใจในการตอบแบบสอบถามหลังดูสื่อวีดิทัศน์ ภายใน 3 วัน

5. ขั้นการประเมินผล (Evaluation) ให้ผู้ป่วยทำแบบทดสอบความรู้หลังเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์

ระยะที่ 4 สรุปผลโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และความพึงพอใจที่มีต่อการใช้สื่อวีดิทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ในการเพิ่มความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทดสอบการกระจายของข้อมูลพบว่าไม่เป็นโค้งปกติ จึงเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติ Wilcoxon Signed Ranks test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เลขที่ 2565-09329 วันที่ 8 มิถุนายน 2566

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.96 และเพศชาย ร้อยละ 33.04 อายุเฉลี่ย 51.76 ปี (S.D.=15.05) โดยมีอายุน้อยที่สุดคือ 18 ปี และมากที่สุดคือ 83 ปี มีระดับการศึกษาดังนี้ ประถมศึกษา ร้อยละ 12.50 มัธยมศึกษา ร้อยละ 15.18 ปวช./ปวส. ร้อยละ 4.46 ปริญญาตรี/ประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาตรี ร้อยละ 47.32 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 20.54 ประเภทการรักษาของผู้ป่วย ดังนี้ อายุรกรรม ร้อยละ 8.93 ศัลยกรรม ร้อยละ 56.25 ออร์โธปิดิกส์ ร้อยละ 14.28 และนรีเวชกรรม ร้อยละ 20.54 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n=112 คน)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	75	66.96
ชาย	37	33.04
อายุ (ปี)		
18-39	26	23.21
40-59	46	41.07
60 ปีขึ้นไป	40	35.72
Mean=51.76, S.D.=15.05, Max=83, Min=18		
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	14	12.50
มัธยมศึกษา	17	15.18
ปวช./ปวส.	5	4.46
ปริญญาตรี/ประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาตรี	53	47.32
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	23	20.54

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n=112 คน) (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทการรักษาของผู้ป่วย		
อายุรกรรม	10	8.93
ศัลยกรรม	63	56.25
ออโรโธปิดิกส์	16	14.28
นรีเวชกรรม	23	20.54

2. ประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันความเสี่ยงพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล จากการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล พบว่า ก่อนดูสื่อวีดิทัศน์ผู้ป่วยมีค่ามัธยฐานคะแนนความรู้ 9.00 (IQR 8.00-9.00) คะแนน และหลังดูสื่อวีดิทัศน์มีค่ามัธยฐานคะแนนความรู้ 10.00 (IQR 9.00-10.00) คะแนน โดยหลังดูสื่อวีดิทัศน์กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาลของผู้ป่วย ก่อนและหลังดูสื่อวีดิทัศน์ (n=112 คน)

ความรู้	Median	IQR	Min-Max	Z	p-value
ก่อนดูสื่อวีดิทัศน์	9.00	8.00-9.00	5-10	-6.873	<0.001*
หลังดูสื่อวีดิทัศน์	10.00	9.00-10.00	5-10		

*p-value<0.05

3. ระดับความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 คะแนน (S.D.=0.43) โดยประกอบด้วย ด้านวิธีการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 คะแนน (S.D.=0.54) ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 คะแนน (S.D.=0.47) ด้านตัวอักษรและภาพ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 คะแนน (S.D.=0.47) และด้านเสียง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 คะแนน (S.D.=0.49) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาลภาพรวมและจำแนกรายด้าน (n=112 คน)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. วิธีการนำเสนอ	4.45	0.54	มากที่สุด
1.1 วิธีการนำเสนอเนื้อหา	4.46	0.34	
1.2 ความเหมาะสมของเวลาในการนำเสนอ	4.44	0.37	

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล
ภาพรวมและจำแนกรายด้าน (n=112 คน) (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
2. การนำเสนอเนื้อหาของสื่อ	4.64	0.47	มากที่สุด
2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด	4.57	0.32	
2.2 ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์	4.68	0.25	
2.3 เนื้อหาเข้าใจง่ายและนำไปปฏิบัติได้จริง	4.67	0.24	
3. ตัวอักษรและภาพ	4.60	0.47	มากที่สุด
3.1 ตัวอักษรชัดเจน อ่านง่าย	4.61	0.27	
3.2 ภาพสามารถสื่อความหมายได้ดี เข้าใจง่าย	4.66	0.24	
3.3 การลำดับภาพมีความเหมาะสม	4.54	0.28	
4. เสียง	4.58	0.49	มากที่สุด
4.1 เสียงบรรยายชัดเจน และจังหวะการอ่านน่าฟัง	4.61	0.26	
4.2 เสียงดนตรี เสียงประกอบชัดเจน ระดับความดังพอดี และเหมาะสมกับภาพและการบรรยาย	4.54	0.30	
ความพึงพอใจภาพรวม	4.58	0.43	มากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายได้ตามวัตถุประสงค์การศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ในการเพิ่มความรู้ของผู้ป่วย 2) ความรู้ของผู้ป่วยก่อนและหลังดูสื่อวีดิทัศน์ และ 3) ความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อสื่อวีดิทัศน์ ดังนี้

1) ประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์

ภายหลังดูสื่อวีดิทัศน์ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความรู้และเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ป่วยได้ สอดคล้องกับหลายการศึกษาที่พบว่าการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ในโรงพยาบาลช่วยเพิ่มความรู้ การรับรู้ ความเสี่ยง และพฤติกรรมป้องกันการหกล้ม (จันทวันต์

พาสพิชญ และอิสริย์ ปัญญาวรรณ, 2567; สุกัญญา สวัสดิ์พานิช, 2567; Francis-Coad *et al.*, 2023; Tajvar *et al.*, 2024; Zere, 2025) อันเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง และเสียงประกอบที่ชัดเจน รวมถึงการสาธิตสถานการณ์จริงในหอผู้ป่วย และการมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้ป่วยสามารถเห็นกระบวนการปฏิบัติที่ถูกต้องและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับหลักการออกแบบสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และสถานการณ์จริง (Knowles *et al.*, 2015) และแบบจำลอง ADDIE Model (Piskurich, 2015) ในกระบวนการพัฒนา โดยเฉพาะการดำเนินการทดสอบอย่างเป็นระบบกับผู้ป่วยในสัดส่วนที่แตกต่างกัน

รวมถึงการนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างมาปรับปรุงพัฒนาสื่อเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้ได้สื่อที่มีประสิทธิภาพ โดยสื่อวีดิทัศน์ที่ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมและสนองตอบความต้องการเฉพาะของผู้เรียนจะส่งผลให้ระดับการยอมรับและประสิทธิภาพในการเรียนรู้สูงขึ้น (Godana Boynito *et al.*, 2023) สอดคล้องกับการศึกษาของ Reda *et al.* (2024) ที่ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการสอนด้วยวิดีโอต่อความรู้ การปฏิบัติ และทัศนคติของหญิงตั้งครรภ์ที่มีความเสี่ยงต่อภาวะครรภ์เป็นพิษ พบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าร่วมโปรแกรมการสอนด้วยวิดีโอสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีการปฏิบัติที่เอาใจใส่มากขึ้น และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการป้องกันภาวะครรภ์เป็นพิษระหว่างตั้งครรภ์ แสดงให้เห็นว่าสื่อวีดิทัศน์มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้ป่วย โดยเฉพาะเมื่อประกอบด้วยเสียงและภาพที่ชัดเจน จึงช่วยให้ผู้ป่วยเข้าใจเนื้อหาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของโรงพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ลักษณะของสื่อวีดิทัศน์ที่สามารถรับชมซ้ำได้ ยังสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการและความสะดวกของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fadhilah & Subkhi (2024) ที่พบว่าการรับชมซ้ำช่วยเพิ่มการจดจำและความมั่นใจในการปฏิบัติ โดยเฉพาะในผู้ป่วยสูงอายุ อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ไม่ได้ระบุว่าผู้ป่วยมีความรู้ในประเด็นใดเพิ่มขึ้นมากหรือน้อย และการติดตามระยะยาวว่าความรู้ที่เพิ่มขึ้นคงอยู่นานเพียงใด อีกทั้งการทดสอบความรู้ทันทีหลังจากชมวีดิทัศน์ อาจเป็นการวัดความจำระยะสั้นมากกว่าความรู้ที่แท้จริง

2) ความรู้ของผู้ป่วยก่อนและหลังดูสื่อวีดิทัศน์

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความรู้ของผู้ป่วยก่อนดูสื่อวีดิทัศน์มีค่ามัธยฐานสูงถึง 9.00 จากคะแนนเต็ม 10

ซึ่งอาจอธิบายได้จากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 67.86 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ระบุว่าระดับการศึกษาที่สูงมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ด้านสุขภาพ และการรับรู้ด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย (Park *et al.*, 2024) ผลดังกล่าวสะท้อนปรากฏการณ์เพดาน (Ceiling effect) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีระดับความรู้พื้นฐานสูง ทำให้ช่วงคะแนนที่สามารถเพิ่มขึ้นได้มีข้อจำกัด โดยเฉพาะในกรณีที่ใช้แบบทดสอบที่มีจำนวนข้อจำกัด (Nikolopoulou, 2023) อย่างไรก็ตาม คะแนนความรู้หลังดูสื่อวีดิทัศน์เพิ่มขึ้นเป็นค่ามัธยฐาน 10.00 และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าขนาดการเปลี่ยนแปลงของคะแนนไม่มาก แต่การเพิ่มความรู้จากระดับสูงไปสู่ระดับสูงสุด สะท้อนว่าสื่อวีดิทัศน์มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างและยืนยันความรู้เดิม รวมทั้งช่วยสร้างความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการสื่อสารด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยในโรงพยาบาล สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมที่ระบุว่า กลยุทธ์การป้องกันการพลัดตกหกล้มที่มีประสิทธิภาพควรผนวกองค์ประกอบความรู้ด้านสุขภาพเข้าไว้ด้วย เช่น การใช้สื่อการสอนที่เข้าใจง่าย การใช้สื่อมัลติมีเดีย และการให้ข้อมูลซ้ำอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยเพิ่มความเข้าใจ ความมั่นใจในการปฏิบัติตน และลดความคลาดเคลื่อนในการรับรู้ข้อมูลด้านความปลอดภัย (Francis-Coad *et al.*, 2023; Park *et al.*, 2024; Tajvar *et al.*, 2024) นอกจากนี้ การศึกษานี้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ป่วยในหน่วยงานการพยาบาลแห่งเดียว และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง ซึ่งอาจส่งผลให้คะแนนความรู้ก่อนการเรียนรู้ผ่านสื่ออยู่ในระดับสูง และยังไม่สามารถอ้างอิงผลไปยังผู้ป่วยในบริบทของโรงพยาบาลอื่น

3) ความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อสื่อวีดิทัศน์

ความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อสื่อวีดิทัศน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งภาพรวม และรายด้าน เนื่องจากเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ประเด็นที่ผู้ป่วยพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ ได้แก่ 1) รูปแบบการนำเสนอที่ผสมผสานระหว่างภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว 2) การมีพยาบาลเป็นผู้บรรยายและสาธิต ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ 3) การจำลองสถานการณ์จริงในห้องผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองได้ และ 4) การจัดเก็บในรูปแบบที่หลากหลาย (ระบบคลาวด์ สื่อสังคมออนไลน์ และจัดเก็บข้อมูลชนิดยูเอสบีแฟลชไดรฟ์) ทำให้สะดวกต่อการเข้าถึง เนื่องจากผู้ป่วยมีความแตกต่างกันในเรื่องของทักษะการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบสื่อเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงในกลุ่มผู้ใช้ที่หลากหลาย (Rahimi *et al.*, 2022) ผู้ป่วยที่คุ้นเคยกับสื่อสังคมออนไลน์สามารถเข้าถึงผ่านแพลตฟอร์มดังกล่าว ซึ่งช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ (Farsi *et al.*, 2022) ขณะที่ผู้ป่วยที่ไม่คุ้นเคยสามารถใช้ยูเอสบีแฟลชไดรฟ์ ที่ง่ายต่อการใช้งานและมีความปลอดภัยของข้อมูลสูง (Wilken & Kennedy, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ (วรพร ดำจับ, 2562) การศึกษานี้สรุปว่า วีดิทัศน์เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล สามารถส่งเสริมความรู้และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เผยแพร่สื่อวีดิทัศน์เรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาลให้แก่ผู้ป่วยที่เข้าพักรักษาตัว

รักษาตัวในโรงพยาบาลในทุกหอผู้ป่วย เพื่อเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการปฏิบัติตัว ลดความเสี่ยง เพิ่มความปลอดภัยจากการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. จัดทำสื่อวีดิทัศน์สำหรับกลุ่มผู้ป่วยต่างชาติ โดยเพิ่มคำบรรยายภาษาต่างประเทศให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติเข้าถึงข้อมูลความรู้ การปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาล

2. ขยายการศึกษาเพื่อพัฒนาสื่อและประเมินประสิทธิภาพของการให้ความรู้การป้องกันการพลัดตกหกล้มในผู้ป่วยเฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้ป่วยภาวะกระดูกหัก ผู้ป่วยหลังผ่าตัด หรือผู้ป่วยหลังคลอด เนื่องจากผู้ป่วยแต่ละกลุ่มมีปัจจัยเสี่ยงและข้อควรปฏิบัติที่แตกต่างกัน

3. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางปฏิบัติทางการพยาบาลที่ครอบคลุม โดยบูรณาการการใช้สื่อวีดิทัศน์เข้ากับกระบวนการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มความสม่ำเสมอในการดูแลและลดอุบัติการณ์การพลัดตกหกล้มในโรงพยาบาลได้อย่างยั่งยืน

4. ประเมินความรู้ ทักษะของบุคลากรทางการพยาบาล ญาติ ผู้ดูแล ในการป้องกันการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วยอย่างครอบคลุม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแล

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณฝ่ายบริหารงานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป หน่วยวิจัยทางการพยาบาลที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานในครั้งนี้ อย่างดียิ่ง ตลอดจนได้ให้คำแนะนำที่มีคุณค่าและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างราบรื่นและสำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค. (2565). Fall Data: ข้อมูลการพลัดตกหกล้ม [ออนไลน์]. [สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2568]; แหล่งข้อมูล: <https://ddc.moph.go.th/dip/news.php?news=23567>
- เครือข่ายโรงพยาบาล กลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย. (2564). ข้อมูลสถิติชมรมเครือข่ายพัฒนาทางการแพทย์ 60-63 [ออนไลน์]. [สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2568]; แหล่งข้อมูล: https://uhosnet.org/?page_id=4981
- งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป. (2565). สถิติการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วยพิเศษทั่วไป ระหว่างปี 2562-2564. (เอกสารอัดสำเนา).
- งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป. (2566). รายงานสถิติจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยพิเศษงานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษทั่วไป ประจำปี 2566. (เอกสารอัดสำเนา).
- จันทวันต์ พาสพิชญ และอิสริย์ ปัญญาวรรณ. (2567). ผลของโปรแกรมการสอนต่อความรู้และพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยจอตาลอกที่ได้รับการผ่าตัดด้วยวิธีการฉีดแก๊สหรือน้ำมันซิลิโคนเข้าตา. วารสารการพยาบาลและวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยนครพนม, 2(2), e3164. [สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2568]; แหล่งข้อมูล: <https://he03.tci-thaijo.org/index.php/bcnnjournal/article/view/3164>
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20. [สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2568]; แหล่งข้อมูล: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sueduresearchjournal/article/view/28419>
- ดารณี รุจิปัญญิตานนท์ และณัฐนิชา วงศ์ใหญ่. (2566). การพัฒนาแบบบันทึกการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยป้องกันการพลัดตกหกล้มแบบบูรณาการของหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย [ออนไลน์]. [สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2568]; แหล่งข้อมูล: <https://www.rama.mahidol.ac.th/km/sites/default/files/public/qc/pdf/COI140%20การพัฒนาแบบบันทึกการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยป้องกันการพลัดตกหกล้ม.pdf>
- ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่. (2565). นโยบายและแนวปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก เรื่อง การป้องกันการพลัดตกหกล้มในผู้ใหญ่ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) พ.ศ. 2558. (เอกสารอัดสำเนา).
- รัตน์ศิริ ทาโต. (2561). การวิจัยทางการพยาบาลศาสตร์: แนวคิดสู่การประยุกต์ใช้. พิมพ์ครั้งที่ 3 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรภาพร คำจับ. (2562). สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 7(2), 143-159. [สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2568]; แหล่งข้อมูล: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/liberalartsjournal/article/view/232338>
- สุกัญญา สวัสดิ์พานิช. (2567). ผลการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ความรู้เกี่ยวกับการกินยาพาราเซแตมของผู้ป่วยโควิด-19 ในโรงพยาบาลสนามบ้านบุรีสัณฑ์ โรงพยาบาลบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วารสารสาธารณสุขและสุขภาพศึกษา, 4(2), e267378. [สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2568]; แหล่งข้อมูล: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/tjph/article/view/267378>

Adam, C. E., Fitzpatrick, A. L., Leary, C. S., Ilango, S. D., Phelan, E. A., & Semmens, E. O. (2024).

The impact of falls on activities of daily living in older adults: A retrospective cohort analysis. *PLoS One*, 19(1), e0294017. [cited 2025 September 15]; Available from:

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0294017>

Bloom, B. S., Hastings, J. T., & Madaus, G. F. (1971). *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*. New York: McGraw-Hill.

Fadhilah, H., & Subkhi, M. R. I. (2024). *Penyuluhan Informasi Konseling Kesehatan Kepada*

Orang Tua melalui Media Video Interaktif. *Mestaka: Jurnal Pengabdian Kepada*

Masyarakat, 3(2), 204-208. [cited 2025 November 4]; Available from:

<https://doi.org/10.58184/mestaka.v3i2.336>

Farsi, D., Martinez-Menchaca, H. R., Ahmed, M., & Farsi, N. (2022). Social media and health

care (part II): narrative review of social media use by patients. *Journal of Medical*

Internet Research, 24(1), e30379. [cited 2025 September 15]; Available from:

<https://doi.org/10.2196/30379>

Francis-Coad, J., Farlie, M. K., Haines, T., *et al.* (2023). Revising and evaluating the Safe Recovery

fall prevention education program with patients and staff in a hospital rehabilitation

setting: A mixed methods study. *medRxiv*, 2023-06. [cited 2025 January 24]; Available

from: <https://doi.org/10.1101/2023.06.23.23291842>

Gervasi, C., Perego, E., Galli, F., Torri, V., Castoldi, M., & Bombardieri, E. (2025). Prevention of

falls in hospitalized patients-evaluation of the effectiveness of a monitoring system

(Verso Vision) developed with artificial intelligence. *Frontiers in Digital Health*, 7, 1548209.

[cited 2025 September 15]; Available from: <https://doi.org/10.3389/fdgth.2025.1548209>

Godana Boynito, W., Tessema, G. Y., Temesgen, K., De Henauw, S., & Abbeddou, S. (2023).

Acceptability and feasibility of video-based health education for maternal and infant

health in Dirashe District, South Ethiopia: A qualitative study. *PLOS Global Public*

Health, 3(6), e0000821. [cited 2025 January 24]; Available from:

<https://doi.org/10.1371/journal.pgph.0000821>

Haddad, Y. K., Miller, G. F., Kakara, R., *et al.* (2024). Healthcare spending for non-fatal falls

among older adults, USA. *Injury Prevention*, 30(4), 272-276. [cited 2025 September 15];

Available from: <https://doi.org/10.1136/ip-2023-045023>

Khalaf, M. A. K., & Değer, T. B. (2023). Evaluation of quality of life in the elderly who have

fallen: Falling and quality of life in the elderly. *Journal of Surgery and Medicine*, 7(1),

95-100. [cited 2025 November 4]; Available from: <https://doi.org/10.28982/josam.7645>

- Knowles, M. S., Holton III, E. F., & Swanson, R. A. (2015). *The Adult Learner: The definitive classic in adult education and human resource development*. (8th ed.). New York: Routledge.
- Lektip, C., Jiamjarasrangi, W., Kaewrat, C., *et al.* (2025). The development and evaluation of the application for assessing the fall risk factors and the suggestion to prevent falls in older adults. *Informatics*, 12(2), 53. [cited 2025 November 16]; Available from: <https://doi.org/10.3390/informatics12020053>
- Mayer, R. E. (2014). *The Cambridge handbook of multimedia learning*. (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Morgado, M., Botelho, J., Machado, V., Mendes, J. J., Adesope, O., & Proença, L. (2024). Video-based approaches in health education: a systematic review and meta-analysis. *Scientific Reports*, 14(1), 23651. [cited 2025 September 15]; Available from: <https://doi.org/10.1038/s41598-024-73671-7>
- Nikolopoulou, K. (2023). What Is a Ceiling Effect? | Definition & Examples [online]. [cited 2025 December 11]; Available from: <https://www.scribbr.co.uk/bias-in-research/the-ceiling-effect/>
- Oliver, D., Healey, F., & Haines, T. P. (2010). Preventing falls and fall-related injuries in hospitals. *Clinics in Geriatric Medicine*, 26(4), 645-692. [cited 2025 January 24]; Available from: <https://doi.org/10.1016/j.cger.2010.06.005>
- Panel on Prevention of Falls in Older Persons, American Geriatrics Society and British Geriatrics Society. (2011). Summary of the updated American Geriatrics Society/British Geriatrics Society clinical practice guideline for prevention of falls in older persons. *Journal of the American Geriatrics Society*, 59(1), 148-157. [cited 2025 January 24]; Available from: <https://doi.org/10.1111/j.1532-5415.2010.03234.x>
- Park, Y., Kim, S. R., Seo, H. J., & Cho, J. (2024). Health literacy in fall-prevention strategy: A scoping review. *Asian Nursing Research*, 18(5), 532-544. [cited 2025 December 13]; Available from: <https://doi.org/10.1016/j.anr.2024.10.011>
- Piskurich, G. M. (2015). *Rapid instructional design: Learning ID fast and right*. (3rd ed.). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Rahimi, M., Navimipour, N. J., Hosseinzadeh, M., Moattar, M. H., & Darwesh, A. (2022). Cloud healthcare services: A comprehensive and systematic literature review. *Transactions on Emerging Telecommunications Technologies*, 33(7), e4473. [cited 2025 September 15]; Available from: <https://doi.org/10.1002/ett.4473>

- Reda, D. M., Mostafa, S. S., & Salem, S. G. A. (2024). Effect of video-assisted teaching programs on the knowledge, practices, and attitude of pregnant women at risk for preeclampsia. *International Egyptian Journal of Nursing Sciences and Research*, 4(2), 271-285. [cited 2025 January 24]; Available from: https://ejnsr.journals.ekb.eg/article_336396.html
- Richey, R. C., & Klein, J. D. (2014). *Design and development research: Methods, strategies, and issues*. New York: Routledge.
- Spoelstra, S. L., Given, B. A., & Given, C. W. (2012). Fall prevention in hospitals: an integrative review. *Clinical Nursing Research*, 21(1), 92-112. [cited 2025 January 24]; Available from: <https://doi.org/10.1177/1054773811418106>
- Tajvar, M., Jahanbani, A., Atashbahar, O., & Ashoorkhani, M. (2024). Effectiveness of online self-care education in preventing falls at home among older adults: A quasi-experimental study. *Iranian Journal of Ageing*, 19(2), 190-207. [cited 2025 January 24]; Available from: <https://doi.org/10.32598/sija.2023.3536.2>
- Tuong, W., Larsen, E. R., & Armstrong, A. W. (2014). Videos to influence: a systematic review of effectiveness of video-based education in modifying health behaviors. *Journal of Behavioral Medicine*, 37(2), 218-233. [cited 2025 September 15]; Available from: <https://doi.org/10.1007/s10865-012-9480-7>
- World Health Organization. (2021). Falls [online]. [cited 2025 January 24]; Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/falls>
- Wilken, R., & Kennedy, J. (2022). Everyday data cultures and USB portable flash drives. *International Journal of Cultural Studies*, 25(2), 192-209. [cited 2025 November 4]; Available from: <https://doi.org/10.1177/13678779211047917>
- Zere, F. T. (2025). Enhancing patient safety: Fall prevention through video education [online]. [cited 2025 September 15]; Available from: <https://repository.usfca.edu/capstone/1905>